

**Роль кафедри електричного транспорту
Харківської національної академії міського
господарства у науковому і кадровому
забезпеченні розвитку галузі**

*Далека В.Х., Сосипатров А.М., Харківська національна академія
міського господарства*

За останнє десятиріччя кафедра електричного транспорту Харківської національної академії міського господарства (ХНАМГ), здійснюючи перехід до загальноєвропейських стандартів організації навчальної та наукової діяльності, сформувала своє бачення перспектив розвитку галузі міського електротранспорту і свого місця в цьому процесі. На кафедрі свідомі того, що галузь перебуває на складному етапі переходу від командно-адміністративної моделі економіки, коли сутність діяльності полягала у виконанні валових показників транспортної роботи під заплановане витрачання ресурсів, до ринкової моделі, в якій місією підприємства-перевізника є продаж населенню транспортних послуг, а метою – отримання максимального прибутку при двоканальному (від пасажирів і від міського бюджету) відшкодуванні витрат.

Кваліфіковану підготовку фахівців на кафедрі електричного транспорту забезпечують чотири професори, доктори технічних наук, 18 кандидатів технічних наук, з них 14 доцентів.

Практично на кожному електротранспортному підприємстві України працюють наші випускники. Вони обіймають відповідальні посади від майстрів до керівників найвищих рівнів і своєю нелегкою працею забезпечують безаварійну роботу громадського електричного транспорту.

Наукова робота кафедри спрямована на розробку наукових основ проектування та експлуатації технічних засобів міського електротранспорту, тобто на поліпшення експлуатаційних, естетичних, ремонтних, ресурсозберігаючих та інших якостей тролейбусів, вагонів трамвая і метрополітену. На рахунку науковців – численні розробки нормативних документів з експлуатації рухомого складу та інших об'єктів міського електротранспорту, зокрема Правила експлуатації трамвая і тролейбуса, галузеві стандарти з безпеки руху та енергозбереження, участь у створенні двохтомного навчального посібника “Безпека руху на міському електротранспорті” та нормативно-правового акту “Правила охорони праці на міському електричному транспорті”. Колектив кафедри електричного транспорту бере безпосередню участь у проектуванні та організації виробництва трамвайних вагонів і тролейбусів нового покоління на підприємствах України згідно з відповідними

Державними програмами. Насамперед, це пов'язано з розробкою тягового електроприводу для перспективних моделей трамвайних вагонів і тролейбусів, силових перетворювачів для тягових електроприводів, а також трамвайних вагонів для швидкісних ліній, для колії шириною 1000 мм і для користування людьми з особливими потребами.

Разом з іншими підрозділами Академії кафедра електричного транспорту взяла участь у розробці положень і остаточної редакції Державної програми реформування житлово-комунального господарства в частині, що стосується транспортного обслуговування населення, а також у розробленні відповідних Програм Харківської області та м. Харкова. В рамках цієї роботи було окремо досліджено шляхи подолання кризових явищ у Харківському комунальному підприємстві "Міськелектротранс" і надано відповідні рекомендації.

Вивчення стану справ із забезпеченням підготовки інженерних кадрів міського електротранспорту у країнах Європейського співтовариства і його співставлення із спрямованістю керівних документів Міністерства освіти і науки України щодо впровадження Болонської Декларації вказують на те, що без участі керівництва галузі та Корпорації підприємств міського електричного транспорту України бажане зростання рівня інженерного корпусу є досить проблематичним. Приналежність випускників кафедри до напряму підготовки "Електромеханіка" обумовлює орієнтацію навчального плану, в основному, на розроблення і створення електромеханічних систем, у той час як для галузі актуальним є випуск бакалаврів з організації та управління технічною експлуатацією.

До певної міри ці недоліки могли би бути компенсовані, якби виробнича практика не була розбита на три частини по півтора-два місяці, а безперервно тривала б шість місяців, практиканти б відряджалися по одному-двох на всі профільні підприємства України, і була б зосереджена наприкінці навчання (така організація практики існувала до 1967 р. і довела свою високу ефективність, оскільки в більшості випадків вирішувалися питання подальшого працевлаштування, випускники отримували уявлення про перспективу своєї кар'єри, керівництво на місцях могло планувати рух кадрів, на навчання направлялися місцеві жителі тощо). Не менш важливим в умовах зменшення чисельності випускників загальноосвітніх шкіл є відкриття можливостей для молоді з райцентрів і сіл після закінчення Академії працевлаштуватися у великому місті завдяки тривалому перебуванню в цих містах під час практики, тим більше, що можливості Харкова щодо "постачання" абітурієнтів на перший курс практично вичерпані, а студенти-харків'яни не погоджуються переселятися до інших міст без надання житла. За-

провадження шестимісячної практики автоматично приведе до зростання інтенсивності контактів викладачів кафедри з інженерним корпусом на місцях, залучення місцевих фахівців до науково-дослідної роботи.

З огляду на вищенаведене і, виходячи з потреб галузі, є доцільним виступити з клопотанням перед Міністерством освіти і науки України щодо отримання дозволу на організацію тривалої безперервної практики для бакалаврів, які готуються для галузі міського електротранспорту. За прикладом країн Європейського Союзу, де порядок захисту дипломних проектів і присвоєння інженерної кваліфікації визначається відповідними гільдіями інженерів, цю роботу доцільно доручити Корпорації підприємств міського електричного транспорту України.

Є підстави стверджувати, що при належній організації співпраці Корпорації, відділу міського електротранспорту Науково-дослідного і конструкторсько-технологічного інституту міського господарства (НДКТІ МГ) та кафедрою електричного транспорту ХНАМГ можуть бути створені достатні передумови для запровадження якісно нового програмно-цільового наукового і кадрового забезпечення розвитку галузі.